

ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Κ. ΣΥΣΤΗΝΗΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΞΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ, ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΞΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ, ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΟΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
ΕΝ ΤΗ, ΙΕΡΑ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ
1926

Ε.Υ.Δ της Κ.ε.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝ.ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

C. Høeg, Les Saracatsans, une tribu nomade grecque. I (Étude de linguistique précédée d'une notice ethnographique) — II (Textes, vocabulaire technique, Index verborum). Paris -- Copenhagen 1925-1926 σελ. XX, 312 + 212.

Πρὸ τριῶν περίπου ἐτῶν εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ ἐπισκεφθῆ εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἀνωτέρου βιβλίου καὶ νὰ μοῦ ἀνακοινώσῃ ὅτι, προκειμένον νὰ μεταβῆ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα μου πρὸς μελέτην ἑνὸς ἐκ τῶν γλωσσικῶν ἰδιωμάτων της, θὰ ἐπεθύμει νὰ γνωρίξῃ, ποίου ἐξ αὐτῶν ἡ ἔρευνα θὰ ἦτο μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα. Τοῦ ἀπήντησα ὅτι ὅλα σχεδὸν τὰ ἰδιώματα τῆς Ἡλείρου (ἐξαιρουμένου ἐν μέρει τοῦ ἰδιώματος τοῦ Ζαγορίου, τοῦ ὁποίου μικρὸν διαμέρισμα εἶχεν ἐξετάσει γλωσσικῶς ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας) ἦσαν ἐπιστημονικῶς ἀμελέτητα καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ ἔρευνα οἰουδήποτε ἐξ αὐτῶν θὰ ἦτο πολῦτιμος καὶ λύνει εὐπρόσδεκτος συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς Ν. Ἑλληνικῆς καὶ τῶν διαλέκτων της, ἀλλ' ὅτι, ἐὰν ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐλάμβανον ἤδη τὴν εὐκαιρίαν νὰ μελετήσω ἰδιώματι τῆς Ἡλείρου, θὰ προετίμων τὸ τῶν Σαρακατσαναίων. Καὶ τοῦτο διὰ τὸν λόγον ὅτι τῶν νομάδων τούτων ἡ διάλεκτος καὶ διὰ τὴν πλήρη σχεδὸν ἀπαιδευσίαν των καὶ διὰ τὸν φυσικὸν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον μονήρη βίον των ἐπάνω εἰς τὰ ὄροπέδια καὶ τὰ λιβάδια τῆς πατρίδος των εἶναι ἀριστερὸν ὅτι θὰ παρουσιάσῃ ὀλιγωτέρας ἐπιδράσεις τοῦ σχολείου καὶ τῆς νεοελληνικῆς Κοινῆς καὶ ὅτι οὕτω θὰ παρέχῃ εἰς τὸν ἐπιστήμονα γλωσσολόγον ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον. Λαμβάνων ὅμως ὑπ' ὄψιν τὰς βιοτικάς συνθήκας τῶν Σαρακατσαναίων καὶ τὰς δυσκολίας τῆς παραμονῆς εὐρωπαϊοῦ ἐπιστήμονος ἐπὶ τῶν ὄροπέδιων τῆς Πίνδου καὶ τῶν παραφυαίδων της ἐπὶ μῆνας ὀλοκλήρους τοῦ ἐξέφρασα πολλοὺς δισταγμοὺς καὶ εὐνοήτους ἐπιφυλίξεις ὡς πρὸς τὸ δυνατόν ἢ τοῦλάχιστον τὸ εὐκόλον τῆς ἐπιτοπίου ἐρεύνης τοῦ ῥηθέντος ἰδιώματος.

Ὁ κ. Høeg εἰς ἀπάντησιν μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι μετὰ τὰ ῥηθέντα περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀξίας τῆς διαλέκτου τῶν Σαρακατσαναίων, τοῦ ἦσαν ὅλως ἀδιάφοροι οἱ ὄροι, ὑφ' οἷς θὰ ἔξῃ μαζί των καὶ ὅτι ἔλαβεν ἤδη τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐπιτοπίου μελέτης της. Κατόπιν τούτων δὲν εἶχον ἄλλο τι νὰ κάμω παρὰ νὰ τοῦ δώσω μερικὰς χρησίμους διὰ τὸ ἔργον του πλη-

ροφορίας και νὰ τὸν κατευοδώσω εὐχόμενος πλήρη ἐπιτυχίαν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἀποστολὴν του.

Οὕτως ὁ κ. Hög ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἑπειρὸν καὶ, μετὰ παραμονὴν ὀλίγων ἡμερῶν εἰς Ἰωάννινα, μετέβη εἰς τὰ χωρία τοῦ Ζαγορίου Πάπιγκον καὶ Τσαπέλοβαν καὶ ἔζησεν ἐπάνω εἰς τὰ ὑψικόρυφα βουνά των καὶ ἐντὸς τῆς σφίγγης τῶν Σαρακατσαναίων τὸν τραχὺν καὶ φυσικὸν βίον τοῦ σκηνίτου.

Εἶναι ἀληθῶς ἀξία θαυμασμοῦ ἢ εὐκολία, μὲ τὴν ὁποίαν ἠδυνήθη νὰ ἐξοικεωθῇ εἰς βραχύτατον χρόνον μὲ γλωσσικὸν ἰδίωμα, τὸ ὁποῖον προσπίπτει ἄρκιτὰ ἰδιόρρυθμον καὶ εἰς Ἕλληνας ἀκόμη, καὶ ἡ φιλοπονία, μὲ τὴν ὁποίαν κατώρθωσε ἐν μόλις διμήνῳ παραμονῇ πλησίον τῶν Σαρακατσαναίων νὰ μελετήσῃ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμά των καὶ ἰδίως τὴν γλῶσσαν των μετὰ ζηλευτῆς τῶντι ἀκριβείας.

Προῖόν τῆς μελέτης του ταύτης πρόκειται ἤδη εἰς ἡμᾶς τὸ ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας βιβλιοκρισίας σημειούμενον δίτομον ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ σπουδαιοτάτην συμβολὴν εἰς τὴν ἔρευναν τῶν συγχρόνων διαλέκτων μας. Εἰς τὸν πρῶτον τόμον προτάσσεται (σελ. 3-75) βραχεῖα καὶ πιστὴ περιγραφή τοῦ βίου τῶν Σαρακατσαναίων, τῶν ἠθῶν καὶ ἔθιμων των—ποικιλλομένη καὶ αἰσθητοποιουμένη δι' ἐκλεκτῶν φωτοτυπικῶν εἰκόνων—, ἀπὸ δὲ σελ. 76-94 ἀκολουθεῖ ἐξέτασις τοῦ δυσλύτου ζητήματος τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς ἀρχικῆς κοιτίδος τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος νομάδων. Ἐπὶ σελ. 97-290 περιγράφεται τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῶν Σαρακατσαναίων ἐν γένει, καὶ δὴ ἀπὸ μὲν σελ. 97-286 τὸ τῶν Σαρακατσαναίων τῆς Ἑπείρου, ἀπὸ δὲ σελ. 287-291 συντομώτατα τῶν τῆς Θεσσαλίας καὶ Μικεδονίας, τῶν ὁποίων τὸ ἰδίωμα ὁ συγγραφεὺς δὲν ἔλαβε τὴν εὐκαιρίαν νὰ μελετήσῃ ἐξ ἴσου λεπτομερῶς ὅπως τὸ τῶν ὁμοφύλων των τῆς Ἑπείρου. Ἐν τέλει ἀπὸ σελ. 291 κέξ. προστίθενται γενικώτεραι παρατηρήσεις καὶ ἐξετάζεται ἡ σχέσις τοῦ ἐρευνηθέντος ἰδιώματος πρὸς τὰς λοιπὰς νεοελλ. διαλέκτους. Εἰς τὸν δεῦτερον τόμον μετὰ σύντομον εἰσαγωγὴν (σελ. 1-7) δημοσιεύονται διάφορα διαλεκτικὰ κείμενα, ἧτοι δεκαοκτὼ παραμύθια, παραδόσεις καὶ αἰνίγματα (σελ. 9-68), ἑξήκοντα δημοτικὰ τραγούδια (σελ. 71-106) καὶ γλωσσάριον (σελ. 109-154). Ἀκολουθεῖ πίναξ ἐκτενῆς τῶν εἰς ἀμφοτέρους τοὺς τόμους ἀναγραφομένων λέξεων (σελ. 154-200), ἐν τέλει δὲ (σελ. 201-207) ἐπισυνάπτεται συλλογὴ κλήν ἄλλων καὶ τῶν βαπτιστικῶν ὀνομάτων τῶν Σαρακατσαναίων καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς ἐν χρήσει ξένων λέξεων (λατινικῶν, ἰταλικῶν, σλαβικῶν, κωνσταντινουπολιτικῶν, ἀλβανικῶν καὶ τουρκικῶν.)

Μερικὰς προσθήκας καὶ διορθώσεις ἐδημοσίευσεν ἤδη εἰς τὸν Ε' τόμον σελ. 288 κέξ. τοῦ περιοδικοῦ *Byzantinische-Neugriechische Jahr-*

bücher. καὶ ἐπομένως κρίνω περιττὸν ν' ἀναδημοσιεύσω αὐτάς ἐκ νέου. Τοῦτο μόνον ὀφείλω νὰ προσθέσω, ὅτι ἡ δίτομος αὕτη ἐργασία τοῦ κ. C. Höeg, ἀναφερομένη εἰς ἰδιῶμα δυσπρόσιτον σχετικῶς εἰς τὴν κοινὴν μελέτην, ἀνεπλήρωσε μέγα κενὸν εἰς τὴν νεοελληνικὴν διαλεκτολογίαν καὶ λαογραφίαν καὶ ἀποτελεῖ πολύτιμον ἀνάγνωσμα διὰ τοὺς μελετῶντας ἐν γένει μὲν τὴν Ν. Ἑλληνικὴν, ἰδιαιτέρως δὲ τὰ ἠπειρωτικὰ ἰδιώματα καὶ τὴν ἠπειρωτικὴν λαογραφίαν. Ἄς εὐχηθῶμεν ἵνα τὸ παράδειγμα τοῦ ἐγκρίτου συγγραφέως ἀκολουθήσουν καὶ ἡμετέροι ἐπιστήμονες καὶ οὕτω μὴ βραδύνουν νὰ μελετηθοῦν μὲ τὴν ἀπαιτουμένην ἐπιστημονικὴν ἀκρίβειαν καὶ τὰ λοιπὰ γλωσσικὰ ἰδιώματα τῆς Ἠπείρου.

Ἐν Ἀθήναις

Γ. Η. ΑΝΔΙΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ